

S. Miserzhi

HYBRIDIZATION OF HUMAN AND TECHNICS AS TRANSFORMATION OF THE BORDER OF CORPOREALITY: IN THE CONTEXT OF BIOMEDICAL ETHICS

Introduction. The medical practices of hybridization of human beings and technics have renewed the discussions on essence of human, permissible interference in human nature. **The aim and tasks.** The aim of article is to identify a complex of bioethical problems arising from the splicing of the human body and non-biological technical components in the field of medicine. **Research methodology.** The interdisciplinary research requires a set of philosophical and general scientific methods that provide analysis of processes at the boundary of medicine, technology and society. **Research results.** There are two polar approaches to the problem of hybridization of human and technology in medicine: the first, the need to maximize human life by interfering human natural parameters by using biological and non-biological carriers is advocated; second one deals with religious restrictions on such experiments. The introduction of the concept of corporeality is associated with the search for a productive category of analysis of human nature through overcoming the dichotomy of subject-object, body-soul, physical-ideal. Philosophical and cultural studies consider corporeality as included in the sociocultural space "physical body", which under the influence of sociocultural determinants acquires new properties and acts as corporeality. **Discussion.** The systems to diagnose and maintain human life support, bionic prostheses, cardio implants, implants for restoration of vision and hearing, neurocomputer interfaces and more are often used among many types of body and non-biological components. As the development of a non-biological object that deforms the boundaries of the body, its appropriation occurs; subjectivity and the boundary of corporeality are shifted. However, society is not always ready to accept changes and there may be medical stigma. **Conclusions.** Concepts such as cyborgization, bionics, transhumanism, the sinister valley effect (ultimately bioethics and biomedical ethics) are an attempt to make sense of the growing importance in human life of decisions based on the acceptance / rejection of objects (models) of the interaction of biological and non-biological components. Society must determine in which system of value coordinates these relations will be governed.

Keywords: body, corporeality, body limit, border of corporeality, autonomy of patient's personality.

УДК 140.8 : 316.323] : 502.11

М. С. Назаренко

ЕКОПОСЕЛЕННЯ: СВИТОГЛЯД ЯК СПРОБА ВИРШЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова;
e-mail: amasha2008@ukr.net

Анотація. Дана стаття присвячена поняттю «екологічне поселення» та його філософському змісту, що виражено в практичній діяльності альтернативних спільнот. Особливу увагу надано моделі «циркулярної економіки», наведено приклади її функціонування в світі, зокрема і в українському досвіді. Також детально розглянуто концепцію пермакультури як своєрідного досвіду античної діалектики. Проаналізовано основу соціальних взаємовідносин в екологічних поселеннях – теорію соціократії, що покликана створювати почуття колективної єдності. Розглянуто ідеологію спрощення, а також підхід до споживання у сталих спільнотах, що характеризуються свідомим мінімалізмом.

Ключові слова: екопоселення, пермакультура, cradle-to-cradle, сталий розвиток, дауншифтинг, спрощення, мінімалізм, споживання

Вступ

Із поглибленням екологічної та економічної криз, які відбуваються паралельно і є тісно взаємопов'язаними, як ніколи постає питання практичного інструменту для їхнього подолання. Не встиг світ відійти від наслідків світової економічної кризи 2008 року, як на нього, за прогнозами експертів зовсім скоро чекає нова. Крім того, неспокійною стає ситуація в країнах Європейського Союзу з його протестними рухами, що швидко поширюються (мова йде про так звані «жовті жилети») та охоплюють уже не тільки територію Франції. Отже, всі недоліки ринкової ідеології в один момент прояснилися й актуалізували пошуки альтернативних моделей розвитку. Альберт Ейнштейн якось сказав: «Не можна вирішити проблему тим самим способом мислення, що її породив». Одним із видів такого пошуку є активна розбудова так званих екопоселень. Тому **метою** нашої статті є спроба проаналізувати світоглядні засади цього екологічного руху та як з їхньою допомогою екопоселенці прагнуть, за їхніми словами, змінити світ. Для поставленої мети нам необхідно реалізувати наступні **завдання**: 1) з'ясувати, що являють собою екопоселення, які їхні основні принципи та засади; 2) виокремити

філософські елементи, які підживлюють особливе ставлення до навколишнього середовища; 3) проаналізувати, які уявлення склались про екопоселення в умовах відсутності належних знань про них, та що заважає повною мірою оцінити їхній потенціал для соціотворення і покращення екологічної ситуації в світі. Для цього ми використаємо **метод спостереження**, а також **аналітичний метод**, залучаючи до теоретичної частини низку практичних кейсів, що пояснюють діяльність і функціонування екологічних поселень.

Результати

Екопоселення – це поселення, яке створене для організації екологічно чистого простору для життя групи людей, що виходять, як правило, з концепції стійкого розвитку та органічного господарства; це спільнота, що є ідейною общиною. Ідейна община відрізняється від інших тим, що створена для більш тісної взаємодії, ніж інші общини (Global ecovillage network: 3). Кількість жителів в екопоселенні варіюється від 50 до 150, в окремих випадках існують і екопоселення до двох тисяч жителів. В екопоселеннях підтримують концепцію стійкого розвитку, на протигагу «економіці росту». До основ концепції стійкого розвитку належать:

1) *Стійке землекористування та стійке лісокористування* – технології обробки землі, які її не виснажують. Органічне землекористування полягає в тому, що в ньому використовується не глибоке копання, а поверхове рихління землі. Пермакультура (від англ. permanent agriculture, перманентне сільське господарство) не потребує тяжкої фізичної праці та додаткових добрив. Уперше сформульована в 70-х роках ХХ століття австралійцями Біллом Моллісоном та Девідом Холмгреном Чому це є філософією? Така система побудована на взаємозв'язках, що спостерігаються в природних екосистемах і передбачає використання та активну участь природних потоків і колообігів. Пермакультура – це розумний дизайн, сутність якого полягає в організації простору людини, в якій вона відчувала б гармонію та співпрацю з природою, не докладаючи при цьому особливих зусиль, оскільки в основі такого ставлення стоїть етичний принцип ненасилля, в даному випадку ненасилля над природним середовищем. Етика пермакультури базується на трьох елементах: турбота про Землю (господарювання, що не наносить шкоди; відновлення; помірне використання ресурсів); турбота про людей, справедливий розподіл ресурсів. Для цього прихильники пермакультури постійно займаються дослідженнями та організують демонстраційно-освітні центри і спеціальні курси. Дослідники цього напрямку говорять про те, що це є новою регенеративною культурою, до якої приходять ті, що шукають відповіді на свої питання, втомлені від мейнстріму (Maximilian, 2015: 6). «Ви не створюєте пермакультуру, ви використовуєте її в тому, що робите» (Maximilian, 2015: 6). В цьому сенсі можна сказати, що пермакультурний підхід ніколи не є універсальним, адже це завжди особистий досвід (Masnamara, 2012: 4). Пермакультура – це, швидше, напрямок, аніж місце призначення. Виділяють кілька правил пермакультури: по-перше, очиститись від попереднього знання; по-друге, усвідомити, що все пов'язане із усім.

На нашу думку, другий принцип є практичним втіленням філософії Анаксагора, а також гегелівської діалектики. Проте що він означає? Якщо головне завдання – вирощувати чисту їжу, то для цього недостатньо лише чистих ґрунтів, потрібна чиста вода. А для чистої води потрібне незабруднене повітря, природа – це, по суті, взаємопов'язані замкнені цикли. Для здійснення цих принципів потрібно спочатку задати собі питання: чи кожен наступний крок для втілення узгоджується з етикою. Саме тому цей підхід завжди буде, насамперед, світоглядним, аніж інструментальним та не спрямованим на швидкий миттєвий результат, бо починається з тривалого підготовчого етапу. Пермакультура вимагає вдумливого спостереження, без поспіху. Подібні взаємовідносини із природою нагадують нам повернення до античної натурфілософії, де переживання природи – це і є теорія, тобто споглядання. Такі спостереження за природою мають бути настільки тривалими, наскільки це потрібно, щоб природні явища самі

проявили себе. Тоді прихильник пермакультури говорить, що бачить патерни, тобто закономірності, що повторюються, залишається тільки їх окреслити і слідувати їм. Даний підхід не можна не порівняти із філософією даосизму, де головне в житті людини – слідувати Дао, тобто природному ходу речей, практикуючи недіяння або увей.

2) *Мінімація енергоспоживання* – проблема вирішується через енергоефективне житло, при будівництві якого використовують найсучасніші енергозберігаючі технології. Крім того, отримують відновлювальну енергію: сонця, вітру, дощу, біопалива. Екопоселенці займаються біоутилізацією відходів. Вони не залишають після себе сміття і виходять із концепції *cradle-to-cradle* (колиска до коліски), тобто безвідходного циклічного виробництва (McDonough, Braungart, 2010: 5). Назва концепції є грою слів, парافразом від стійкого виразу в англійській мові: *cradle to grave* (від коліски до могили), що символізує лінійний розвиток. Філософською моделлю даної концепції є сама природа, в якій не буває відходів. Вона є прямою альтернативою «суспільству споживання», яке як поняття відкрили постмодерністи, його критикували і не запропонували жодного вирішення. На сьогоднішній день в Європі, США та Китаї працює більше ніж сотня підприємств у системі виробництва *cradle-to-cradle*. Його сутність є повторне використання всього отриманого сміття.

Одним із векторів, у якому розкривається дана модель економіки, – напрямок *Sustainable fashion* (стійка мода), адже текстильне виробництво є одним із найбільш забруднюючих у світі, до того ж мода є мінливою і вимагає відмовлятися від придатних до використання речей через «неактуальність». У своїх модних колекціях команда *ROUSSIN by Sofia Rousinovich* намагається звернути увагу на соціальні й екологічні проблеми сучасності. Бренд створює плетені рюкзаки, сумки, взуття із поліетиленових пакетів та плівки, займається «переродженням» старих речей у нові шляхом зміни крою, додаванням нових матеріалів. У рамках *Ukrainian Fashion Week SS19* бренд представляв колекцію, головна тема якої є «Відповідальне споживання». Мета – привернути увагу до проблеми забруднення планети пластиком.

Прикладом концепції *cradle-to-cradle* може бути і так званий «Промисловий симбіоз» у Данії, коли відходи від одних підприємств стають сировиною для іншого. Останнім часом на ринку з'явилося і багато інших брендів, що працюють у названій парадигмі. Годинники «*Circular clockworks*» (*no time to waste* – девіз цього бренду) – всі елементи цього продукту не можуть стати сміттям, адже корпус цих годинників завжди піддається переробці і повторному використанню, інші – розкладаються у природний спосіб. *Ochis* – органічні окуляри з кавової гуці та тирси льону, клей для яких виготовлено з природних матеріалів на основі рослинних олій. Оправа таких окулярів розпадається, стаючи добривом. *Vegan shoes* – вегетаріанське взуття, де підошва робиться з автомобільних шин, а основа виготовляється з мікрофібри.

Все це дозволяє економіці працювати в умовах обмежених ресурсів, адже для цього не потрібно збільшувати об'єми первинної сировини, збільшувати площі під відходи (відходи знову беруть участь у черговому циклі виробництва). Отже, вуглекислий газ не демонізується, а нейтралізується у корисному сенсі. Саме така система функціонування і розподілу ресурсів здатна зайняти важливу нішу у вирішенні проблеми перенаселення землі та обмеженості ресурсів. Нам видається навіть, що це не просто чергова альтернативна модель ринкової ідеології, а неминучі кроки, що будуть зроблені країнами в майбутньому. Питання полягатиме тільки в тому, як багато часу знадобиться різним частинам світу для перебудови своєї економічної системи.

3) *Мінімалізм у споживанні* – наприклад, один автомобіль на кілька родин, позичання тих чи інших необхідних речей, оренда замість купівлі. В Україні, наприклад, існує Global Ukrainian Portal, де можна орендувати все що завгодно, не купуючи того, що в перспективі може стати сміттям. Таке довготривале користування протистоїть концепції перевиробництва або надлишку виробництва в економіці постійного зростання. Більшість речей, які купує сьогодні людина, виконують одноразову функцію, яка часто формулюється фразою «легше купити нове, ніж відремонтувати». Екопоселенці повертають цінність тривалого користування.

4) *Здоровий спосіб життя та особливе альтернативне соціокультурне середовище* – освітній простір для дітей, свята, спільні рішення, як правило, приймаються консенсусом. Екопоселення активно впроваджують на практиці концепцію соціократії. Сутність соціократії була сформована французьким філософом Огюстом Контом ще в XIX столітті як варіант такого соціального співжиття, де існує солідарність між класами. Екопоселенці формулюють це так: «Те, що ви, люди, називаєте природними ресурсами, наші люди називають нашими взаємовідносинами». Соціократія базується на прийнятті рішень у консенсусі, коли кожен член спільноти погоджується виконувати певні правила. Від правової системи це відрізняється добровільністю виконання цих правил, бажанням по-справжньому розділити цінності з іншими членами спільноти. Найважливішим у таких відносинах стає довіра. Метод соціократії застосовується не тільки в сталих спільнотах, ним прагнуть користуватися і сучасні приватні підприємства (як правило, західноєвропейські), які намагаються усунути авторитарний та ієрархічний стиль управління. Головною метою соціократії є впорядкована анархія, бажання довести, що суспільство може існувати без єдиного керівника та всі його члени несуть колективну відповідальність за свої дії. Отже, спільнота стає зрілою і долає інфантізм перекладання відповідальності та знищення ініціативи.

Для сталих спільнот екологія навколишнього – це, насамперед, екологія свідомості. Тому у поглядах вони практикують *холістський підхід* до розуміння людини (Lillington, 2007: 7). Загалом же, екологія свідомості – нова наука, яка повинна

допомогти людині усвідомити все, що відбувається, навчитись по-новому бачити світ та себе. Ідея про те, щоб інакше мислити для самовиживання та зберегти життя на Землі, з'явилась не в останню чергу завдяки таким спільнотам. Можна припустити, що таке прагнення до холізму насправді є пошуками втраченої єдності у сприйнятті світу, яка була присутня в античному язичництві та згодом була втрачена за часів Платона і християнства.

Все це охоплює поняття *сталого розвитку*, що базується, насамперед, не на капіталі економічному, а на капіталі людському і природному (вони є основними показниками економіки). При цьому переважно підтримуються інвестиції в людину, адже вони є найбільш цінними. Для більшості сучасних екопоселень мова йде не про припинення економічного зростання, а про припинення нераціонального використання ресурсів.

Іншим філософським принципом екопоселень є *відхід від цивілізації та сумніви у її цінності*. В основі лежить спрощення – *simple living* – вибір стилю життя, пов'язаного з багатьма благами, наприклад, таким поняттям як кар'єра. При цьому самореалізація для екопоселень є дуже важливою, але вони вкладають в неї інший сенс, ніж прийнято вважати в сучасному світі. Корені філософії спрощення лежать у контркультурі хіппі, дауншифтинга та інших субкультурах (Монте веріта, хіппі в США 60-70-ті роки). У 1981 році Д. Елгін випустив книгу, яка називалась *Voluntary simplicity* (Добровільна простота). Це – своєрідний конспект основних положень контркультури 1960-х років, який породив цілий рух, що ґрунтувався на спробі перервати замкнене коло «робота-витрати-борги», що характеризують сучасне життя. Рух виступав не за бідність чи примітивізм, а за обережне користування благами, які б не закривали від людини питання сенсу. Бережливість, скромність – його основні принципи.

Термін «*дауншифтинг*» було використано в 90-ті роки в газеті «Вашингтон пост». Сутність статті полягає в освітленні терміну, що означає відмову від благ, які прийняти вважати важливими в сучасному світі, наприклад, нарощення капіталу, кар'єра та орієнтація на життя для себе або своєї сім'ї. Дауншифтери – люди, які перестали бути гвинтиками системи, відійшли від справ, перебуваючи на піку кар'єри. Дауншифтинг та його особливості залежали від географії: в Лондоні – екологічний, антиурбаністичний; в Австралії це стосувалось, насамперед, зміни місця життя та житла. В дауншифтингу, у філософському сенсі немає нічого нового. Прикладом є екзистенціалізм, або ще раніше типовий дауншифтер художник Поль Гоген, який залишив Париж і переїхав жити на Таїті, захоплений простотою життя та єдністю з природою жителів острова. В російській філософії такими «дауншифтерами» можуть бути Лев Толстой, Федір Достоєвський. У останнього, як ми бачимо, не в останню чергу це пов'язано з питанням свободи. У «Братах Карамазових» він пише: «Розуміючи свободу як примноження та швидке задоволення потреб, люди викривляють природу свою, адже зароджують у собі багато дурних та беззмістовних

бажань, звичок та найбезглуздіших вигадок. Живуть лише для заздрощів один до одного, для плотських розваг і чванства. Мати обіди, виїзди, екіпажі, чини та рабів-прислужників вважається вже необхідністю, для якої жертвують навіть життям, честю та людинолюбством, щоб вгамувати цю необхідність, і навіть вбивають себе, якщо не можуть втілити її» (Достоевський, 2012: 2).

Обговорення

Екологічні поселення ще не отримали своєї належної рефлексії у філософському дискурсі, тому більшість інформації про них можна отримати із медіа джерел, або із особистого досвіду та спостереження за їхньою діяльністю. Найбільше оцінок ми можемо зустріти в контексті розгляду функціонування екопоселень виключно як наслідків посилення есхатологічної свідомості (через кліматичні та економічні загрози), а також як спроби втілення утопій. Що нам не дозволяє віднести такий тип соціального співжиття до утопії? Згідно з працею «Реконструкція утопії» філософа та письменника Фердинанда Аінси, типовими компонентами утопії є: 1) просторова ізоляваність (утопічний простір завжди ізолюваний – острів, гора, пустеля – архетипічні локуси для побудови утопічного простору); 2) позачасовість – тобто відсутність історичного часу. Позаісторична сутність системи, яка встановлена «раз і назавжди», не може підпадати під жодні зміни, що перебуває в постійному теперішньому та позбавлена минулого і майбутнього; 3) Автаркія – зовнішньо-економічні зв'язки зведені до мінімуму, утопія, як правило є абсолютно самодостатньою; 4) урбанізм – ідеальне місто – один із найстійкіших топосів утопічної думки, що достатньо часто має правильну геометричну структуру, яка відображає однорідність, дію встановленого закону; 5) регламентованість – колективізм, що надає одноманітність життю, спільна робота і спільні святкування (Аінса: 1). Зі всіх цих ознак для екопоселень характерною є лише остання риса. Але чи достатньо цього для того, щоб назвати даний феномен утопією? На нашу думку, ні. Адже навіть враховуючи, що тут, безперечно є присутніми утопічні елементи, деякі екологічні поселення, такі як Аурвіль в Індії (охороняється Юнеско), існують майже п'ятдесят років. Звичайно, більшість екологічних поселень розпадається саме через те, що економічна автаркія для них є неможливою, а також тому, що поселенці уявляють спільне життя надто ідеальним. І лише тим, кому вдається побудувати спільноту на засадах вже згаданої соціократії, продовжують існувати. Тим не менше, таких успішних прикладів є достатньо у всьому світі, що спростовує очевидну ніби то тотожність – «екопоселення дорівнює утопія». Крім того, є стійка тенденція до зростання їхньої кількості. Чи призводить до цього есхатологічна свідомість? Лише частково. Тому що есхатологізм тут стає продуктивною силою, що перетворює негативний екологічний вплив на позитивний, що є основною метою діяльності сталих спільнот (Macnamara, 2012: 5). У цьому сенсі філософія постмодернізму є більш просякнутою

апокаліптичними ідеями, що вражають похмурістю своїх прогнозів.

Причини появи такої кількості екопоселень є досить складними та комплексними і потребують окремого дослідження. Проте ми б виділили не есхатологію як основу цих витоків, а бажання віднайти втрачену в індивідуалізованому суспільстві солідарність, протистояння, (за висловом Томаса Гоббса, «війни всіх проти всіх»). І водночас, намагання реалізуватися як людина, отримувати задоволення від власного призначення, зокрема і в тих сферах, що сучасним суспільством окреслюються як «неуспішні», «негідні», «нешановані», «малооплачувані» і таке інше.

Висновки

Отже, враховуючи ті сенси, (зокрема в економічному виробництві та збереженні навколишнього середовища), які несуть екологічні поселення, а також той кризовий стан, в якому перебуває світ, їхній внесок у глобальну справу, вони заслуговують на аналіз потенційних інструментів, які можуть допомогти подолати дану кризу.

Крім того, щодо екопоселень та ідей, які лежать в їхній основі, на нашу думку, є два *стереотипи*:

1) Ця ідея є традиціоналістською та апелює до минулого, оскільки повертає людину до родово-общинного ладу, адже екопоселення будуються на основі чіткої структури: це невеликі спільноти, де достатньо часто окремо проживають молоді люди, люди середнього та похилого віку як свого роду старійшини. Насправді філософія екопоселень апелює до майбутнього, до безконфліктного соціального співжиття, до нових екологічних способів будівництва, до експериментальної археології, де в якості будівельного матеріалу викриваються різні «живі джерела». Вони позиціонують себе чи не єдиними членами суспільства, хто думає про майбутнє не тільки якоїсь локальної території, але і всієї планети на роки, десятиліття і навіть століття вперед.

2) Екопоселення – це маргінальні утворення, в основі яких лежать такі ж маргінальні уявлення. Дійсно, феномен екопоселень виник саме в середовищі хіппі, людей, що хотіли піти від урбанізму (як ми побачили вище). Проте в Європі, особливо в Північній (яка якраз і відрізняється високим рівнем екологічної свідомості), екопоселення є настільки поширеними, що швидше маргінальним є не бути в них. Глобальна мережа екопоселень GEN, яку ми цитували на початку, є тому підтвердженням. Саме завдяки їй можна надійно фіксувати кількість існуючих поселень.

Список літератури

1. Аінса Ф. Реконструкция утопии [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https:// www. gumer. info/ bibliotek_ Buks/ Polit/ ainsa/ 01. php](https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/ainsa/01.php) – Назва з екрану (27.09.2019).
2. Достоевський Ф. М. Братья Карамазовы: роман: ч.1-2 / Ф. М. Достоевский. – Харьков: Фолио, 2012. – 346 с.
3. Global ecovillage network [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://gen-europe.org/home/index.htm> – Назва з екрану.
4. Macnamara Looby People & Permaculture / Looby Macnamara; Hampshire, East Meon: The sustainability Centre, 2012. – 295 p.

5. McDonough W., Braungart M. Cradle-to-cradle. Remaking the way make things / W. McDonough, M. Braungart; North point press, 2010. – 199 p.

6. Maximilian S. Zen in the art of permaculture design / S. Maximilian. – 2015. – 74 p.

7. Lillington I. The holistic life. Sustainability through permaculture / I. Lillington; South Australia: Axiom Publishing, 2007. – 144 p.

References

1. Ainsa F. Rekonstrukciya utopii [Reconstruction of Utopia]. Retrieved from: https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/ainsa/01.php [in Russian].

2. Dostoevskij, F. (2012). Brat'ya Karamazovy: roman: ch.1-2. Har'kov: Folio [in Russian].

3. Global ecovillage network. Retrieved from: <https://gen-europe.org/home/index.htm>.

4. Macnamara, Looby. (2012). People & Permaculture, Hampshire, East Meon: The sustainability Centre.

5. McDonough, W., Braungart, M. (2010). Cradle-to-cradle. Remaking the way make things. North point press.

6. Maximilian, S. (2015). Zen in the art of permaculture design.

7. Lillington, I. (2007). The holistic life. Sustainability through permaculture. South Australia: Axiom Publishing.

М. С. Назаренко

ЭКОПОСЕЛЕНИЕ: МИРОВОЗЗРЕНИЕ КАК ПОПЫТКА РЕШЕНИЯ ГЛОБАЛЬНЫХ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ

Данная статья посвящена понятию «экологического поселения» и его философскому содержанию, которое выражено в практической деятельности альтернативных сообществ. Особое внимание уделено модели «циркулярной экономики», приведены примеры ее функционирования в мире, в частности в украинском опыте. Также подробно рассмотрена концепция пермакультуры как своеобразного опытного воплощения античной диалектики. Проанализирована основа социальных взаимоотношений в экологических поселениях – теория социократии, которая призвана создавать ощущение коллективного единства. Рассмотрена идеология упрощения, а также подход к потреблению в устойчивых сообществах, которые характеризуются сознательным минимализмом.

Ключевые слова: экоселение, пермакультура, cradle-to-cradle, устойчивое развитие, дауншифтинг, опрощение, минимализм, потребление.

M. Nazarenko

ECOVILLAGES: WORLDVIEW AS AN ATTEMPT OF SOLVING GLOBAL ECOLOGICAL PROBLEMS

Introduction. The article is dedicated to the concept of ecovillage as an extremely actual phenomenon in the situation of growing social conflicts and environmental crisis nowadays. **The aim** of the study is to attempt to analyze the worldview of this environmental movement and the eco-settlers' ways of changing the world. For this purpose we need to realize **the following tasks:** 1) to find out what eco-settlements are, what their basic principles and principles are; 2) to distinguish philosophical elements that nourish a special attitude to the environment; 3) analyze what perceptions about eco-habitats exist in the conditions of lack of proper knowledge about them, and to find out what prevents from fully assessing their potential to socialize and improve the environmental situation in the world. **Research methods.** For this the author will use the observation method as well as the analytical method, involving in the theoretical part a number of practical cases explaining the activity and functioning of ecological settlements. **Research results:** Particular attention is paid to the model of the «circular economy», examples of its functioning in the world, in particular in the Ukrainian experience, are given. The concept of permaculture as a kind of experimental embodiment of ancient dialectics is also examined in detail. The basis of social relations in ecological settlements is analyzed – the theory of sociocracy, which is designed to create a sense of collective unity. The theory used by ecovillages makes such communities more mature and resilient in conflict situations. The ideology of simplification, as well as the approach to consumption in sustainable communities, which are characterized by conscious minimalism, is considered. **Discussion.** The article also discusses the widespread concept of ecovillages as a kind of utopia or a consequence of eschatological consciousness. The fallibility of this view is proved. As for **conclusion**, that is the statement about the possibility of solving the global through the local, because in the world view of eco-settlements, this possibility is embedded in the principles of permaculture. There are two common stereotypes about sustainable communities that allow us to look at our perceptions of this alternative way of living.

Keywords: ecovillage, permaculture, cradle-to-cradle, sustainable development, downshifting, simple living, minimalism, consumption.

УДК 130.3:1(091)(477)(045)

І. П. Скиба

ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІДЕАЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ

Національний авіаційний університет;
skibaip@gmail.com; ORCID 0000-0003-1555-8632

Анотація. Стаття присвячена дослідженню проблеми цивілізаційного вибору України в контексті ідеалів української філософії. Досліджується вплив інформатизації суспільства на культурно-історичний досвід; виявляються особливості духовного розвитку в сучасній Україні; окреслюються специфічні риси української філософії в контексті вирішення проблеми ідентифікації сучасної України. Акцентується увага на таких негативних аспектах інформатизації, як: розрив із культурно-історичним мисленням, традицією, розмиття ідентичності, утворення культурної прірви між поколіннями тощо.

Ключові слова: Україна, цивілізаційний вибір, ідеали української філософії, філософія серця, кордоцентризм, духовність.

Вступ

Початок ХХІ ст., особливо його друга декада, виявився найскладнішим періодом у новітній історії України. На сьогоднішній день уже можна констатувати, що з отриманням незалежності Україна, втративши необхідність жити «за вказівкою», так і не виробила власної культурно-

цивілізаційної стратегії розвитку. Балансуючи між Заходом, Сходом та мультивекторністю переважно на рівні намірів, Україна так і не об'єдналася навколо спільної ідеї вибудовування власної держави з урахуванням специфіки своєї історії, духовності та ментальності. Як відомо, одна крайність може породжувати іншу. Тривалий час